

Ruzsonyi Péter

RENDSZERBEN LÁTNI, RENDSZERBEN GONDOLKODNI: STRATÉGIA ÉS DIDAKTIKA

AZ OKTATÁS, A TOVÁBBKÉPZÉS ÚJ MÓDSZEREINEK
SZEREPE ÉS JELENTŐSÉGE A MEGVÁLTOZOTT JOGI
SZABÁLYOZÁS ÉS ALKALMAZÁSA MEGISMERÉSÉBEN

View and think in a system: strategy and didactics

The role and the significance of the new methods of education and further training in the cognition of altered regulation of legislation and its application

A 2012-ben elindított büntetőpolitikai reformtörekvések három jogterületre terjednek ki; az anyagi büntetőjog, a büntetőeljárás jog és a büntetés-végrehajtási jog átfogó újrakodifikálására került sor az elmúlt időszakban.

Tanulmányunk első részében egy olyan – mindhárom törvényi szabályozáson áthúzódó – princípiumot mutatunk be, amely a jogalkalmazók számára egyszerre nyújthat eligazodást és iránymutatást. Esetünkben ez az alaptétel – kriminálpedagógiai indíttatásunkból következően – a terhelt/vádlott/letartóztatott/fogvatartott együttműködésének kialakítása, tevőleges és felelős részvételének igénylése és támogatása a büntető jogkövetkezmények végrehajtásának teljes ideje alatt.

Tanulmányunk második részében – az érintett törvények oktatásának apropójából – az egyetemi szintű oktatás/képzés/továbbképzés didaktikai kérdéseit tárgyaljuk.

Kulcsszavak: büntetőjog, büntetőeljárás jog, büntetés-végrehajtási jog, kriminálpedagógia, együttműködés, oktatásmódszertan

The endeavours and reforms of the criminal policy cover three fields of law i.e. the comprehensive recodification of substantive criminal law, criminal procedure law and correctional law which have recently been implemented.

In the first part of our study we present such a principle –touching upon all of the three regulations of legislation–, which might provide orientation and guideline in the same time for the enforcement authorities.

This principle –deriving from our criminal pedagogical motivation–, is the creation of the collaboration of the accused/defendant/arrested/detainee, the requirement of responsible participation, and the promotion during the whole period of the implementation of the penal legal consequences.

In the second part of our study – resulting from the education of the affected legislations– we discuss the didactic questions of the academic education/training/further training.

Keywords: Criminal law, Criminal procedure law, Correctional law, Criminal pedagogy, collaboration, teaching methodology

Bevezetés és alapvetés: rendszerben látni, rendszerben gondolkodni

Tanulmányunk elkészítéséhez az új Büntetőeljárás törvény (továbbiakban: Be.)¹ oktatására történő felkészülés szolgált apropóul, azonban nagyon hamar szembesültünk azzal a sürgető szükséglettel, hogy számos vonatkozásban újra kell gondolnunk oktatási stratégiánkat és annak didaktikai alapjait.

Mivel a 2010-ben elindult igazságszolgáltatási reform három jogterületre terjed ki; az anyagi büntetőjog, a büntetőeljárás jog és a büntetés-végrehajtási jog átfogó újrakodifikálására került sor az elmúlt rövid időszakban, így indokoltnak tűnt, hogy az érintett jogszabályok szövegét és szellemiségét egységben vizsgáljuk. Nagyon hamar beigazolódott, hogy alapfeltevésünk helyes; így további munkánk alaptételeként azt fogalmazzuk meg, hogy (1) a büntető igazságszolgáltatás jogszabályi kereteit meghatározó törvényeket nem szabad egymástól teljesen elszigetelten feldolgozni és oktatni, (2) a konkrét ismeretanyag tételes megtanításán túl olyan gondolati ívet kell találnunk – és ennek létezését tudományos alappal igazolni –, amely az érintett törvényeket² átfogja.

Törekvés a „Modern idők szindróma” kivédésére

Charlie Chaplin 1936-ban készített utolsó némafilmjében³ a monoton és elgépiesedett világ szatirikus kritikáját adja: amikor az ember csak egy fogaskerék a gépezetben; fogalma sincs arról, hogy a gyártósoron mi történik előtte, de arról sincs elképzelése, hogy vajon mi lehet a következő munkafázis. Nem tesz – nem tehet mást; csak elgépiesedetten húzza a csavarokat. Talán nem tűnik túlzottnak a következtetés: annak érdekében, hogy érdemben végezhesünk a munkánkat, pontosan kell ismernünk feladataink elhelyezkedését a (munka)folyamatban. Álláspontunk szerint a tudományos gondolkodásnak – és természetesen a felsőoktatásnak is – egyik alapfeltétele, hogy képesek legyünk rendszerben szemlélni a problémákat és/vagy történéseket, hogy felismerjük az elméleti összefüggéseket és képesek legyünk hatást gyakorolni a gyakorlati életre.

Első lépésként azt a feladatot határoztuk meg önmagunk számára, hogy találjunk a három törvényben valamilyen közös gondolatot, megközelítést illetve szándékot. Mivel az elmúlt években több munkatársunkkal együtt számos olyan munkát publikáltunk, amelyekben elemeztük a fogvatartotti reintegráció lehetőségét, valamint a Bv. kódex⁴ pedagógiai potenciálját⁵, így magától értetődőnek tűnt, hogy ebbe az irányba kezdtük meg a kutakodásunkat.

1 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

2 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről; 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról; 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

3 Modern idők (eredeti címe: Modern Times, 1935, New York, Rendező: Charlie Chaplin)

4 Bv. kódex: 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

5 Czenczer O. (2014); Forgács J. (2012); Hautzinger Z. (2015); Pallo J. (2017); Ruzsonyi P. (2009); Ruzsonyi P. (2012); Ruzsonyi P. (2014)

A legnehezebb feladatunk a Büntető Törvénykönyv (továbbiakban: Btk.) esetében volt. Direkt módon ugyanis nem találtunk utalást a bűnelkövetők magatartása, vagy tevékenysége formálásának, illetve a személyiségük fejlesztésének igényére, ugyanakkor a Btk. a 79. §-ban a büntetés célját az alábbiak szerint határozza meg: „A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.”

A Btk. keretjellegű célmeghatározásából levezethető, hogy a bűncselekményt elkövetők esetében ennek a célnak az elérése kizárólag a magatartásuk és cselekedeteik formálásával/átalakításával képzelhető el. Ennek hiányában jelentősen megnő az esélye a bűnismétlésnek.

A Büntetőeljárás törvény – az Általános indoklásában – több alkalommal deklarálja a terhelti együttműködés kialakításának fontosságát: „*kiemelt hangsúlyt kell fektetni a terhelti együttműködésre*”; „*szélesíteni kell azt a lehetőséget, hogy a terhelt a hatóságokkal való együttműködésben érdekelt legyen*”.

Álláspontunk szerint a Btk.-ban és a Be.-ben már – ha áttételesen is – felfedezhető a bűnelkövető, illetve a terhelt viselkedésének változtatásával/változásával kapcsolatos igény. A folyamat lényege: a bűnelkövető számára az első lépés a tetteivel való szembenézés, az elkövetett cselekmények és a saját felelősségének beismerése, a következmények jogosságának belátása, végezetül pedig – a helyzete javításának az érdekében – az együttműködés szükségességének és hasznosságának felismerése. Törekedni kell arra – kezdetben kedvezmények kilátásba helyezésével –, hogy az érintettek belássák; saját érdekükben kell tenniük a magatartásuk és tevékenységük proszociális irányú változtatása/fejlesztése érdekében.

A Bv. kódexben már nyomatékosan kerül megfogalmazásra az a teljesen jogos elvárás, hogy a fogvatartott a szabadságvesztés büntetés első pillanatától cselekvően tegyen a későbbi eredményes reintegrációja érdekében: „*A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ítéletben meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.*” [83. § (1)]; „*Az elítélt szabadságvesztés alatti életvitelét – ha erre képesnek és késznek mutatkozik – vele együttműködésben kell kialakítani.*” [83. § (8)].

Könnyen belátható, hogy a hivatkozott törvényekben megjelölt célok „legkisebb közös többszöröse” a terhelttel/vádlottal/letartóztatottal/fogvatartottal kialakított aktív és tevőleges együttműködés kialakításának igénye. Az új szabályozás további – és már kifejezetten – pedagógiai nívóra, hogy a büntetés-végrehajtás az elvárt egyéni aktivitást mutató és a reintegrációs célok elérésében tevőlegesen együttműködő fogvatartottakat kiemelten támogatja.

Reintegráció és kriminálpedagógia

Álláspontunk szerint axiómaként kezelhetjük, hogy az eredményes reintegrációt kizárólag azzal lehet elősegíteni, ha az elítélt a szabadságvesztés büntetés egész tartama alatt szellemi és fizikai állapotát, általános- és szakismereteit fenntartja, illetve fejleszti, ha önként és aktívan közreműködik élete alakításában, dolgozik és/vagy tanulmányokat folytat, ha pozitív családi és társadalmi kötődéseit ápolja, amennyiben fejlődik önállósága

és kialakul a felelősségérzete saját sorsa irányítása iránt, azaz ha személyisége pozitív irányú változáson megy keresztül. Ez a változás azonban csak tudatosan megtervezett körülmények között, célirányos módszerek alkalmazásával, szakemberek irányítása mellett, és a fogvatartottak önkéntességére épülő tényleges együttműködés kialakításával érhető el. Ez a folyamat lényegét tekintve nem más, mint pedagógiai ráhatás.

A speciális körülményekből (az érintettek köre, az alkalmazható módszerek, a hely jellege, az együttműködés kialakításának rendkívüli nehézsége) adódóan a neveléstudomány erre szakosodott speciális területe a kriminálpedagógia, azon belül pedig a büntetés-végrehajtási (korrekciós) pedagógia. Neveléstudományi alaptételként fogadjuk el, hogy „a nevelés célja a konstruktív életvezetés kialakítása,⁶ illetve hogy a büntetés-végrehajtási (korrekciós) nevelés célja a konstruktív életvezetés kialakításának megalapozása⁷”. Könnyen beláthatjuk, hogy az elemzett törvényekben foglalt célok elérése érdekében nélkülözhetetlenek tartott, és a korábban felsorolt résztevékenységek szervesen illeszkednek ebbe a pedagógiai önmeghatározásba.

Áttekintve a különböző tevékenységeket, egyértelműen látszik, hogy a konstruktív életvezetés kialakítása, megalapozása érdekében egyetlen olyan programot, illetve feladatot, vagy aktivitást sem tartunk szükségesnek bevezetni, amely ma ne lenne megtalálható a büntetés-végrehajtás napi praxisában. A korábbi „spontán” feladat szervezéshez viszonyítva az alapvető eltérés az, hogy a tevékenységek tudatos és célirányos csoportosítással átfogó rendszerre alakíthatók, amely éppen a strukturális jellegéből következően kiegészíti és megsokszorozza az alkotórészek hatását. Ilyen módon ténylegesen megvalósíthatóknak tartjuk a börtönadaptáció és az eredményes társadalmi reintegráció érdekében a kriminálpedagógia eszközeinek alkalmazását.⁸

Véleményünk szerint a büntető igazságszolgáltatás működését alapjaiban meghatározó három törvény gondolatiségének pedagógiai alapú megközelítése, illetve értelmezése megfelelő keretet biztosít ahhoz, hogy a feltárható közös célokat bemutathassuk a hallgatóinknak, illetve a felnőttképzés más résztvevőinek. A kriminálpedagógia olyan koordinátarendszert kínál, amely lehetőséget biztosít az érintett törvények egyik lehetséges vezérelvének⁹ értelmezéséhez, valamint elősegíti a meglévő energiák és törekvések szinergiájának kialakítását. Ma még bizonyításra szorul, de reményeink szerint a (közel) jövőben elfogadott alaptétel lesz, hogy a kriminálpedagógia nemcsak tudományterület, hanem a börtönök világában rendszerszervező alapelv is.¹⁰

6 A konstruktív életvezetés kialakítása nem más, mint a társadalmilag értékes, de egyénileg is eredményes magatartás- és tevékenységformák kialakítása.

7 Ruzsonyi P. (2006) p. 29.

8 Ruzsonyi P. (2006)

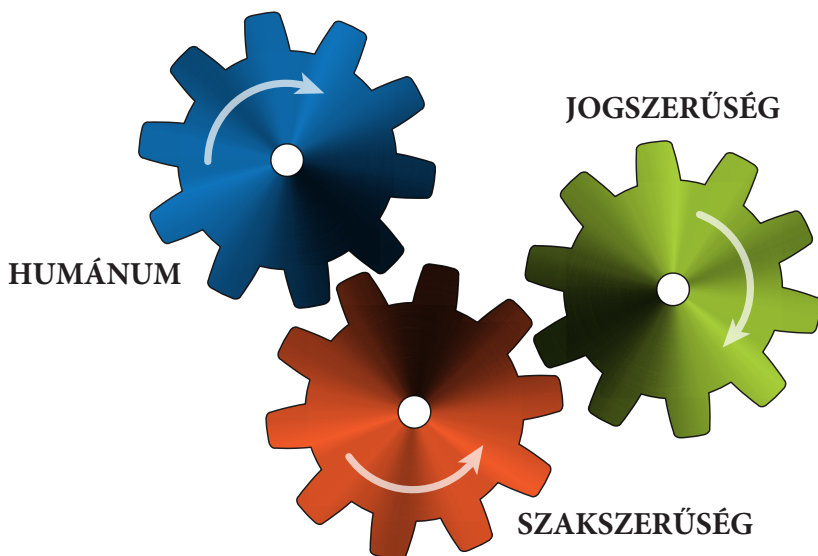
9 A reformtörekvések lehetséges vezérelvei közül dolgozatunkban kizárólag a (kriminál)pedagógiai-val foglalkozunk. Ennek hangsúlyozását azért tartjuk fontosnak, mert minden bizonnyal több olyan gondolati párhuzam is fellelhető a jelenleg vizsgált törvényekben, amelyek irányelvként áthúzódnak a büntető igazságszolgáltatás kereteit meghatározó jogszabályokon. A pedagógiai értelmezés tehát semmiképpen sem kizárólagos, hanem „csupán” a különböző interpretációk egyike.

10 Ruzsonyi P. (2018)

A törvények végrehajtási alapelveinek kapcsolatrendszere

Montesquieu óta tudjuk, hogy egy állam életében nem kizárólag a törvények betűje a fontos, rendkívüli jelentősége van a törvények szellemiségének is.¹¹ A törvény tehát nem csak paragrafusok halmaza. Erre a veszélyre már a római jog is figyelmeztetett: „summu ius, summa iniuria”. (A legnagyobb jogtalanság a végletekig vitt jog.) A modern demokráciákban ahhoz, hogy egy jogszabály elérje a kitűzött célját, annak alkalmazása során a jogszerűség mellett a humánus és a szakszerűség megléte is elengedhetetlen kritérium.

Ha vizuálisan szeretnénk ábrázolni ezt az összefüggést, akkor leginkább három illeszkedő fogaskerékként jeleníthetjük meg a „jogszerűséget”, a „szakszerűséget” és a „humánusot”.

1. sz. ábra: A törvények végrehajtási alapelveinek kapcsolatrendszere

Forrás: a szerző szerkesztése

Az ábrán is látható, hogy a rendszer – esetünkben a büntető igazságszolgáltatás – működése érdekében a humánusnak, a jogszerűségnek és a szakszerűségnek egymást támogatva és egyszerre kell működnie. Néhány letűnt korszak büntetőfilozófiai megközelítéséből adódóan előfordult már, hogy valamelyik „fogaskerék” nehezebben mozdult, de – ha a másik kettő kifogástalanul működött, akkor – a rendszer automatikusan mozgásba hozta a harmadik alkotórészt is.

Véleményünk szerint napjainkban a jogalkotó, a jogalkalmazó és az egész társadalom közös törekvése, illetve elvárása, hogy a három „fogaskerék” egyszerre legyen jelen és fejtsse ki hatását a büntető igazságszolgáltatás területén. Oktatáselméleti gondolatmenetünk ebből a premisszából indul ki.

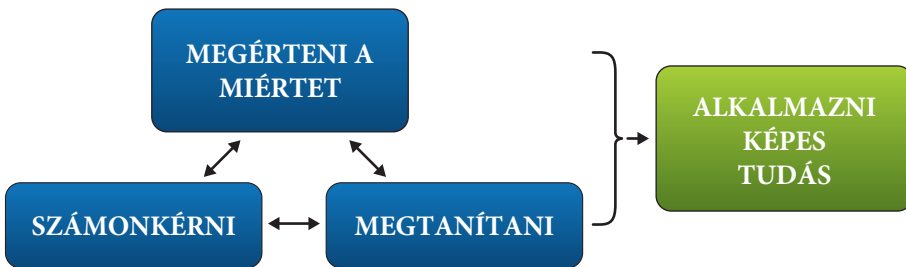
11 Montesquieu, C. (1748/2000)

Didaktikai megfontolások

Az ismeretátadás során nem elégedhetünk meg a tények és paragrafusok elszigetelt közvetítésével. A tanulmány előző részében ismertettük a büntető igazságszolgáltatás keretét meghatározó törvényekben fellelhető egyik gondolati azonosságot; az érintettek együttműködésének megteremtését és támogatását a bűnisméltés megelőzése és az eredményes reintegrációjuk érdekében. Következő lépésként elemzésünk horizontját kiszélesítettük a törvények végrehajtási alapelvei kapcsolati rendszerének vizsgálatára. Ezzel a két lépéssel meghatároztuk az oktatás tartalmát és a feldolgozandó területeket, valamint azokat az összefüggéseket, amelyek segítségével a három törvény esetében egységes értelmezési keretet tudunk teremteni.

Dolgozatunk jelen fejezetében igyekszünk választ adni arra a kérdésre, hogy milyen didaktikai módszerek alkalmazásával lehet megvalósítani az alkalmazni képes tudás kialakítását a felnőttoktatás keretei között.

Mindenekelőtt meg kell érteni a hallgatóinkkal, hogy egy-egy tantárgy ismeretanyagának oktatására és a tantárgyak közötti összefüggések megértésére miért van szükség. Következő lépésként az eredményes tanítás érdekében nélkülözhetetlen a tantárgynak és az adott ismeretkörnek leginkább megfelelő oktatásmódszertani formák és eljárások kiválasztása és alkalmazása. A „kör” befejező ciklusában a számonkérés során törekedni kell a konkrét ismeretekre épülő, de rendszerszintű gondolkodás kialakítására. Ez a három lépés csak látszatra képez statikus egységet, hiszen az egymásra épülő tantárgyak, vagy a bekövetkező jogszabályi változások következtében a „kör” újra és újra aktívvá válik. Rendkívül fontos hangsúlyozni, hogy minden lépés esetében biztosítani kell a gyakorlati élet elvárásainak való minél teljesebb megfelelést.

2. sz. ábra: Az oktatás és a gyakorlati alkalmazás összekapcsolódása

Forrás: a szerző szerkesztése

A felnőttképzéssel foglalkozó szakirodalom által feltárt összefüggések, még inkább az oktatásmódszertanra vonatkozó megállapítások esetünkben „mindössze” kiindulási pontként alkalmazhatók, hiszen a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán a rendészeti hivatásra történő felkészítés során az elméleti és a gyakorlati ismeretek átadása mellett hallgatóink körében a rendészeti szocializációt is elő kell segítenünk, valamint fel kell készíteni őket arra, hogy tanulmányaik befejezését követően szinte azonnal képesek legyenek valamilyen középvezetői beosztást ellátni. Az egyetemünkön zajló képzés azonban nemcsak a „civil” felsőoktatási intézményekben zajló oktatástól

tér el, hanem a Karon belüli képzési típusok és formák között is jelentős különbségek vannak, hiszen az ismeretátadás rendkívül eltérő szinten és szervezeti keretek között valósul meg. Jelentős különbség tapasztalható a hallgatók életkorában, előtanulmányaik jellegében, gyakorlati ismereteik szintjében, a kialakított csoportok létszámában és az alkalmazott oktatási keretek között (előadás, szeminárium, gyakorlati oktatás).

Képzés típusa	Beiskolázottak előképzettsége, ismeretei	Belépő életkor	Oktatási keretek
Alapképzés (BA) nappali munkarendben	Szakmai ismereteik nincsenek, kivéve a rendészeti szakgimnáziumokból érkezőknek.	18-21 év	- előadás - szeminárium - gyakorlat
Alapképzés (BA) levelező munkarendben	A gyakorlatból tudják, hogy mit kell tenni (sajnos többször hiányosan és/vagy rosszul) de nem tudják pontosan, hogy amit tesznek, azt miért pont úgy teszik.	23-30 év	- előadás - szeminárium
Mesterképzés (MA) levelező munkarendben	Valamilyen kapcsolódó rendészeti területen elméleti és gyakorlati ismeretekkel már rendelkező szakemberek.	25-30 év	
Doktori (PhD) képzés	Jelentős – elsősorban elméleti – rendészeti-, társadalomtudományi, vagy bölcsészettudományi ismeretekkel rendelkező szakemberek.	30-50 év	- szeminárium - egyéni foglalkozás - konzultáció
Rendvédelmi szervező szakirányú továbbképzés ¹²	„Civil” egyetemi/főiskolai végzettséggel rendelkező szakemberek, akiknek rendészeti ismereteik nincsenek, vagy rendkívül hiányosak, de tanulási rutinnal rendelkeznek.	30-40 év	- előadás - szeminárium

3. sz. ábra: A különböző képzési formák közötti lényeges eltérések

Forrás: a szerző szerkesztése

A képzési típusok sokszínűsége, valamint a hallgatói csoportok közötti lényeges különbségek (általános jellegű előtanulmányok és ismeretszint eltérő színvonala – rendészeti ismeretek mélysége és aktualitása – tanulási rutin megléte – életkor) karakteresen eltérő didaktikai módszerek alkalmazását teszik szükségessé.

Általánosságban megállapítható, hogy a felnőttoktatásban jellemzően meglévő öt tanulási típus a mi képzésünk és oktatásunk során is alkalmazható. Ezek:

- kooperatív – együttműködésen alapuló tanulás;
- felfedezésen alapuló tanulás;
- problémaorientált tanulás;
- aktív – tevőleges tanulás;
- passzív – befogadó tanulás.

Ezek a tanulási típusok keretet teremtenek a következő hat módszer – esetenként több módszer egyidejű – alkalmazásához:

¹² A rendvédelmi szervező szakirányú továbbképzés keretei között a rendvédelemben dolgozó és már civil diplomával rendelkező munkatársak átképzése történik.

- A **szerepjáték** során az oktató a tanulók számára a valósághoz hasonló szituációt alakít ki. A résztvevőknek egy-egy meghatározott helyzet megoldására kell stratégiát kidolgozniuk, végezetül pedig meg kell oldaniuk a felmerült problémát. Ez a technika nemcsak az egyes résztvevők problémamegoldási képességét fejleszti, hanem segít megérteni és elfogadtatni a csoporttársak gondolkodásmódját és esetlegesen eltérő megoldási javaslatait.
- Az állványozás módszere az oktatásban résztvevő felnőtteket saját döntési kompetenciával ruházza fel. A résztvevőknek először meg kell határozniuk egy adott problémakörből azt a szegmenst, amelyet először akarnak megoldani. Ekkor a foglalkozást vezető facilitátor felkínál egy olyan megoldási metódust, amelyet a résztvevőknek követniük kell a feladat megvalósítása érdekében. Miután az adott feladatrészt megoldották, csak akkor kezdhetnek foglalkozni a következő problémával; amikor is újra kezdődik az állványozás folyamata.
- A **praxis** módszer a felnőtt tanulókat társadalmi kontextusba helyezi, és felismerteti, hogy a tanulók és a tudás szoros összefüggésben állnak. A módszer a tanulók három alapvető viszonyulására helyezi a hangsúlyt: a tudatosságra, a gyakorlatorientáltságra és a gyakorlati problémákra történő reflektálás képességére.
- A **csoporthmunka** során a csoportnak egy előre meghatározott és strukturált feladatot kell elvégeznie. A konkrét feladatot a pedagógus határozza meg, (ritkán a csoport tagjai is közreműködnek a feladat megfogalmazásában), a végrehajtás módját azonban teljes egészében a csoportnak kell kidolgoznia (a tanár maximum az általános kereteket határozza meg). A végrehajtás során mindvégig a csoportnak kell irányítani és kontroll alatt tartani a csoportfolyamatokat és a kölcsönhatásokat.
- A **dialógus** módszer lényege, hogy olyan kérdésekre kell a csoport tagjainak válaszolniuk, amelyek lehetővé teszik a résztvevők számára, hogy a saját korábbi tapasztalataik alapján keressék a megoldásokat. Ennek a módszernek az alkalmazása különösen hasznos a felnőtt tanulók számára. A módszer alkalmazása során azonban vigyázni kell arra, nehogy kikerüljön az irányítás az oktató kezéből. Ennek érdekében olyan szabályokat kell bevezetni, amelyek meghatározzák, hogy pl. mikor, ki, és meddig beszélhet. A dialógus módszer alkalmazásának egyik nagy előnye, hogy nem korlátozódik az osztályteremre. Az internet nagyszerű lehetőségeket kínál a megkezdett párbeszéd folytatására.
- Az **előadás** – a folyamatos kritizálás ellenére – a legelterjedtebb oktatási módszer.¹³

Természetesen a legmegfelelőbb módszer kiválasztásához az oktatónak ismernie kell a hallgatók személyiségét és felkészültségét, a csoport nagyságát, a tantárgy jellegét, az átadandó ismeretkört, az óra célját, de tisztában kell lennie a saját személyes felkészültségével és képességeivel is.

A Rendészettudományi Kar oktatási portfóliójába tartozó „tisztán” elméleti tantárgyak¹⁴ ismeretanyagának közvetítése során tapasztalható leginkább didaktikai probléma. Ezeknek a tantárgyaknak az oktatása jellemzően évfolyam szinten, száz főt meghaladó csoportok-

¹³ Broek, S. (2015)

¹⁴ A „tisztán” elméleti tárgyak körébe tipikusan a jogi tantárgyak tartoznak.

ban történik, így szinte kizárólagosnak tűnik az előadási forma alkalmazása, amelynek során – a jelenlegi gyakorlat szerint – a hallgatók teljes passzivitásra kényszerülnek. A hallgatók életkori sajátosságaiból adódóan jelentős eltérés tapasztalható a gondolkodás flexibilitásában, az internet alapú ismeretszerzés gyakorlatában és a dinamikus didaktikai eljárások igénylésében. Amíg a középkorú – tipikusan levelező munkarendben tanuló – hallgatók számára teljesen természetes a papír alapú ismerethordozók és a frontális oktatási formák alkalmazása, addig a 20-as éveikben járó hallgatók ismerik és igénylik az internet alapú ismeretszerzési eljárások, valamint a páros- és a csoportos feladatmegoldási formák alkalmazását. Az eltérő életkorú hallgatók különböző elvárásainak összehangolását jelenleg az is nehezíti, hogy az oktatóink didaktikai eszköztára erősen korlátozott; többségük akkor járt egyetemre, amikor a frontális oktatási forma egyeduralmodó volt, így ők csak ezt a módszert ismerik.

Útkeresés

Tudomásul kell venni, hogy a digitális nemzedék oktatása csak akkor lehet sikeres, ha a modern technológiák kiaknázása mellett időbeli rugalmasságra, csapatmunkára, sokszínűségre és a tanulók már meglévő tudására épít. A mai hallgatók már nem a korábban elsődleges tudásforrásnak számító oktatótól várják a választ a kérdéseikre, hanem egymástól, illetve az internetes keresések eredményeitől. Különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a tananyagok tanulhatóságára, sokszínű megjelenítésére, a didaktikai módszerek széleskörű alkalmazására, az összefüggő ismeretek kohéziójának erősítésére.

A képzési repertoár bővítésének egy lehetséges módja a MOOC (Massive Open Online Course) kurzusok indítása. Ezt az innovatív nemzetközi gyakorlatot napjainkban elsősorban a „nagy” amerikai egyetemek alkalmazzák. A MOOC kurzusok 2008-ban jelentek meg és 2012-ben váltak a tanulás egyre népszerűbb módjává a tengerentúlon. Ennek az eljárásnak a lényege, hogy korlátlan részvételt és online hozzáférést biztosít a neten keresztül egy-egy egyetemi előadáshoz. Ez a módszer gyakorlatilag az e-learning oktatás továbbfejlesztett változata, amikor az oktató videó-előadásban, látványos komputer-grafikák és egyéb okostelefonos, netes módszerek felhasználásával teljesen interaktívvá teszi a tanítást. A MOOC jellemzői közé tartozik továbbá az együttműködés kialakítása, a tanulók által generált tartalom és tanulási hálózatok létrehozása, amelyek a fent említett tanulási módszerek közül többet kombinálnak. A hallgatók jellemzően otthonról végzik el az ilyen módon meghirdetett kurzusokat. MOOC kurzusokat egyre nagyobb számban hirdetnek a jelentősebb angolszász egyetemek. Többségük fizetős szolgáltatásként működik, de számos olyan is van, amelyek csak akkor válnak fizetősé, ha a hallgató vizsgázni szeretne az adott stúdium anyagából. Napjainkra már több európai, sőt hazai egyetem (pl. ELTE) is hirdet MOOC kurzusokat.

Összegzés

Tanulmányunk apropóját a 2010-ben elindított büntetőpolitikai reformtörekvések eredményeként megszületett három törvény, ezen belül jelesül az új Büntetőeljárás törvény hatályba lépése adta. Dolgozatunk első részében ismertettük a büntetőjog három pillérén

áthúzódo pedagógiai gondolatazonosságot; a jogalkotó szándéka megvalósításának egy olyan lehetséges kriminálpedagógiai alapú értelmezését, amely az eljárás alá vont személy együttműködésének kialakítását és felelős részvételének igényét hangsúlyozza a büntető jogkövetkezmények végrehajtásának teljes időtartama alatt. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy több – a pedagógiától eltérő – gondolati párhuzam is fellelhető a jelenleg vizsgált törvényekben, amelyek irányelvként szintén áthúzódnak a büntető igazságszolgáltatás kereteit meghatározó jogszabályokon. A pedagógiai értelmezést tehát semmiképpen sem tartjuk kizárólagosnak, sokkal inkább a különböző interpretációk egyikének, ami azonban megérdemli a kitüntetett figyelmet.

Tanulmányunk második részében – az érintett törvények oktatásának szükségességéből kiindulva – az egyetemi szintű oktatás és képzés didaktikai kérdéseit elemeztük. Rámutatunk a különböző képzési formák között fellelhető különbségekre, ugyanakkor új, a Nemzeti Közszoigálati Egyetem Rendészettudományi Karán eddig nem, vagy csak ritkán használt oktatásmódszertani eljárásokat is bemutatunk.

Befejezésül összegyűjtjük azokat a jellemzőket, amelyek meglétét kiemelten fontosnak tartjuk egy rendészeti tudományt közvetítő egyetem esetében. Ezek a tulajdonságok a következők:

- A** kkkreditált, nemzetközi térben is elismert;
- L** ojalis a rendészet céljaival;
- M** odern, innovatív;
- A** ltkotó, inspiráló;
- M** ódszergazdag, interaktív;
- A** lkalmazható gyakorlati ismereteket adó;
- T** udományos, önálló gondolkodásra készítő;
- E** gyetemes értékeket megjelenítő;
- R** endészeti szocializációt biztosító.

Ha mindezen tulajdonságok megvalósítása sikerül, akkor elérhetjük, hogy a Nemzeti Közszoigálati Egyetem Rendészettudományi Karán végzettekben kifejlődjön az oktatási intézményhez való kötődés, kialakuljon a tanultakkal való azonosulás, a szakmai identitás és hűség, a rendszerszemléletű gondolkodás, valamint az, hogy az itt eltöltött évek a szakmai karrierre mély hatást gyakoroljanak. Arra kell törekednünk, hogy egyszerre legyünk képesek szellemi közösséget létrehozni, ugyanakkor szellemi hazát kínálni a jövő rendészeti tisztjeinek; intézményünk így válhat valódi **ALMA MATER**-ré.

Felhasznált irodalom

- Broek, Simon (2015): Learning styles and didactics in adult learning. European Commission - EPALE Node. Online: <https://ec.europa.eu/epale/es/node/4812> (Letöltve: 2018. december 02.)
- Czenczer Orsolya (2014): Veszélyes fiatalok vagy fiatalok veszélyben? Budapest, NKE Szolgáltató Kft.
- Forgács Judit (2012): Merre tart a nevelés? A nevelői profil vizsgálata. Börtönügyi Szemle. 31. évf. 1. sz. p. 63-72.
- Hautzinger Zoltán (2015): A külföldiekre vonatkozó normatív szabályozás a magyar büntetés-végrehajtási jogban. Börtönügyi Szemle 2015/1. p. 51-63.
- Montesquieu, Charles-Louis de Secondat, baron de La Brède (1748/2000): A törvények szelleméről (részlet). In Orthmayr Imre (szerk.): Újkori társadalomfilozófia: szöveggyűjtemény. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc
- Pallo József (2017): Karakteres elvek és értékek napjaink büntetés-végrehajtási jogában. Belügyi Szemle, 65:10 p. 123-137.
- Ruzsonyi Péter (2006): A kriminálpedagógia lehetősége a börtönadaptáció és a társadalmi integrálás érdekében. Börtönügyi Szemle. 2006/2. p. 21-33.
- Ruzsonyi Péter (2009): Kriminálpedagógia és reintegráció. In: Borbíró Andrea - Kiss Anna – Velez Edit – Garami Lajos (szerk.): A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve. Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM), Budapest p. 299-324.
- Ruzsonyi Péter (2012): Kriminálpedagógiai alapvetések. In: Hautzinger Zoltán - Verhóczki János (szerk.): Sodorvonalon. Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest p. 249-264.
- Ruzsonyi Péter (2014): Kriminálpedagógia és az új Bv. Kódex. In: Deák Ferenc – Pallo József (szerk.): Börtönügyi kaleidoszkóp: Ünnepi kötet dr. Lőrincz József 70. születésnapja tiszteletére. Büntetés-végrehajtási Szervezet Tudományos Tanácsa, Budapest p. 179-194.
- Ruzsonyi Péter (2018): A lélek rendje, avagy milyen legyen a jövő büntetés-végrehajtási tisztje? Belügyi Szemle, 66:11 p. 30-38.

Felhasznált jogszabályok

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

Ábrák jegyzéke

1. sz. ábra: A törvények végrehajtási alapelveinek kapcsolatrendszere. Forrás: a szerző szerkesztése
2. sz. ábra: Az oktatás és a gyakorlati alkalmazás összekapcsolódása. Forrás: a szerző szerkesztése
3. sz. ábra: A különböző képzési formák közötti lényeges eltérések. Forrás: a szerző szerkesztése